

Regelink
Ecologie & Landschap

BEM1605120
gemeente Steenbergen

Behoort bij beschikking

d.d. 21-10-2016

nr.(s) ZK16003711

Medewerker
Publiekszaken/vergunningen

Ecologische quickscan

Bezinkputten, Steenbergen

In het kader van natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	
In opdracht van	Brabants Landschap
Naam opdrachtgever	
Rapportnummer	RA16285-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	11 oktober 2016
Aantal pagina's	28
Collegiale toets	
Wijze van citeren	, 2016. Ecologische quickscan Bezinkputten, Steenberg. In het kader van natuurwetgeving. Rapport RA16285-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Wet- en regelgeving	7
2.1 Flora- en faunawet	7
2.2 Bescherming van gebieden	10
3. Werkwijze	11
4. Omschrijving plangebied	12
4.1 Aanwezige ecotopen	12
4.2 Afstand tot beschermde gebieden	13
5. Resultaten beschermde soorten	14
5.1 Vaatplanten	14
5.2 Zoogdieren	14
5.3 Vogels	16
5.4 Vissen	17
5.5 Amfibieën en reptielen	17
5.6 Libellen en dagvlinders	17
5.7 Overige ongewervelden	17
6. Ingreep	18
7. Beschermde gebieden	19
8. Toetsing aan wet- en regelgeving	20
8.1 Zoogdieren	20
8.2 Vogels	21
8.3 Overige soortgroepen	21
8.4 Gebiedsbescherming	22
9. Conclusies	23
9.1 Vleermuizen	23

9.2	Vogels	23
9.3	Samenvatting	24
10.	Bronnen	25
10.1	Literatuur	25
10.2	Websites	25
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	26
Bijlage 2.	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Brabants Landschap is in samenwerking met de gemeente Steenberg van plan om in plangebied Bezinkputten een wandelpad te realiseren.

Hiertoe is men voornemens een aantal handelingen te verrichten. Zo wordt een deel van de beplanting verwijderd in en op de kades van de voormalige bieten bezinkputten. Ook worden er lichte grondwerkzaamheden uitgevoerd om de hoogteverschillen voor recreanten makkelijker overbrugbaar te maken. Hierbij wil men de reeds aanwezige natuurlijke laagtes benutten om lokaal het gebied te vernatten.

Het wandelpad wordt niet verhard en er is geen sprake van verlichting.

Men is voornemens het najaar 2016 de werkzaamheden uit te voeren.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat deze ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna potentieel voorkomen in het plangebied.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

Gezien de ingreep gepland is af te ronden in 2016, zijn de gevolgen van de ingreep in context tot de op 1-1-2017 werkende Wet Natuurbescherming niet beschreven.

1.2 Doel

Door middel van deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke middels de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna komen potentieel voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kan de potentieel aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet in?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?
- Zijn negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hiervoor een nadere toetsing nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en fauna-inventarisatie gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de (potentiële) flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

2.1.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepalingen die relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.1.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Op 23 februari 2005 is de AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AMvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw,
- bestendig gebruik,
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Soorten opgenomen in Tabel 1 zijn licht beschermd. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van bovengenoemde categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

Soorten opgenomen in Tabel 2 zijn zwaar beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten opgenomen in Tabel 3 zijn strikt beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en die negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten,

- bescherming van flora en fauna,
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (Bijlage 2). Het betreft dan vogels die in de volgende categorieën vallen:

- vogels die het gehele jaar door gebruikmaken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaats,
- koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- niet koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- vogels die jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruikmaken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Voor het aantasten van de functionaliteit van een jaarrond beschermd nest dient altijd een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna,
- veiligheid van het luchtverkeer,
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Naast de bovenstaande vier categorieën is er ook nog een vijfde categorie. Van deze vogels wenst Bevoegd Gezag een inventarisatie of inschatting van de nestmogelijkheden in de nabijheid. Ontbreken deze, dan dient de initiatiefnemer passende maatregelen te nemen en/of een ontheffing aan te vragen.

2.1.3 Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten uit Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op: <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>.

2.2 Bescherming van gebieden

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland is de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden die aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermde Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebieden aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natura-2000>.

2.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

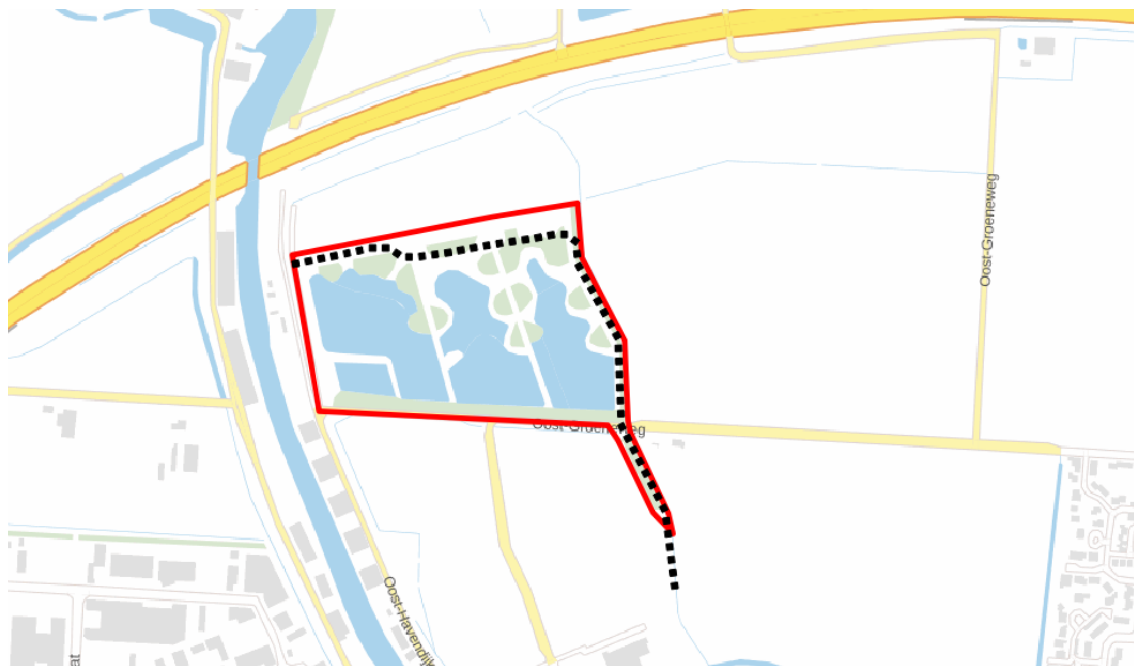
3. Werkwijze

De volgende methoden werden bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 15 juni 2016 werd plangebied Bezinkputten Steenberg, door V. Nederpel bezocht. Daarbij werden de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van de volgende instrumenten geïnventariseerd:
 - verrekijker,
 - zaklamp,
 - inspectiespiegel,
 - fotocamera.
2. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast werd de ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep werd een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens werden de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet.
7. Ten slotte werd bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4. Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in Steenbergen en bestaat uit voormalige bieten bezinkputten. Het gebied is gelegen aan de Oosthavendijk te Steenbergen, in de provincie Noord-Brabant.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven en de projectie van het wandelpad in zwarte stippels. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016

In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Oosthavendijk, aan de westzijde door Steenbergse Vliet, aan de noordzijde en oostzijde door agrarische gronden.

De onderhavige rapportage is gebaseerd op de in Figuur 1 weergegeven projectie van het wandelpad. Indien hier wijzigingen in worden aangebracht, dienen effecten op ecologie opnieuw bekeken te worden ten einde overtredingen op de Flora- en faunawet te voorkomen.

4.1 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- Loofbos, met name aanwezig op de drogere delen van het gebied. Hierbij te denken aan bomen als gewone es (*Fraxinus excelsior*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en meidoorn (*Crataegus monogyna*) op de kades van de voormalige bezinkputten. Lokaal is ondergroei van hondsdraf (*Glechoma hederacea*) en fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*).

Tevens is er een populierenlaan aanwezig in het plangebied (eigendom en beheer gemeente Steenbergen), welke aansluit (ter hoogte van de Oosthavendijk) op de Bezinkputten.

De bomen zijn in goede conditie. Er is onder de te verwijderen bomen geen boom met holte aangetroffen. In de Bezinkputten zijn wel bomen met scheuren en holtes aanwezig, maar deze staan buiten de projectie van het wandelpad.

- Vochtig struweelbos, aanwezig in de bezinkputten. Een bos met soorten als schietwilg (*Salix alba*), en een ondergroei van struweel van gewone vlier (*Sambucus nigra*) en kruiden als braam (*Rubus fruticosus*), grote brandnetel (*Urtica dioica*) en kleeftkruid (*Galium aparine*). De aanwezige kruiden hebben een sterke indicatie van verstoringsvegetaties.
- Langs de populierenlaan en rond de Bezinkputten zijn kleine sloten aanwezig. Het betreft vrij smalle sloten met steile taluds, begroeid met grassen en kruiden als grote brandnetel en braam.

De Bezinkputten zijn omgeven door agrarische gronden, onder andere in gebruik voor telen van aardappelen.

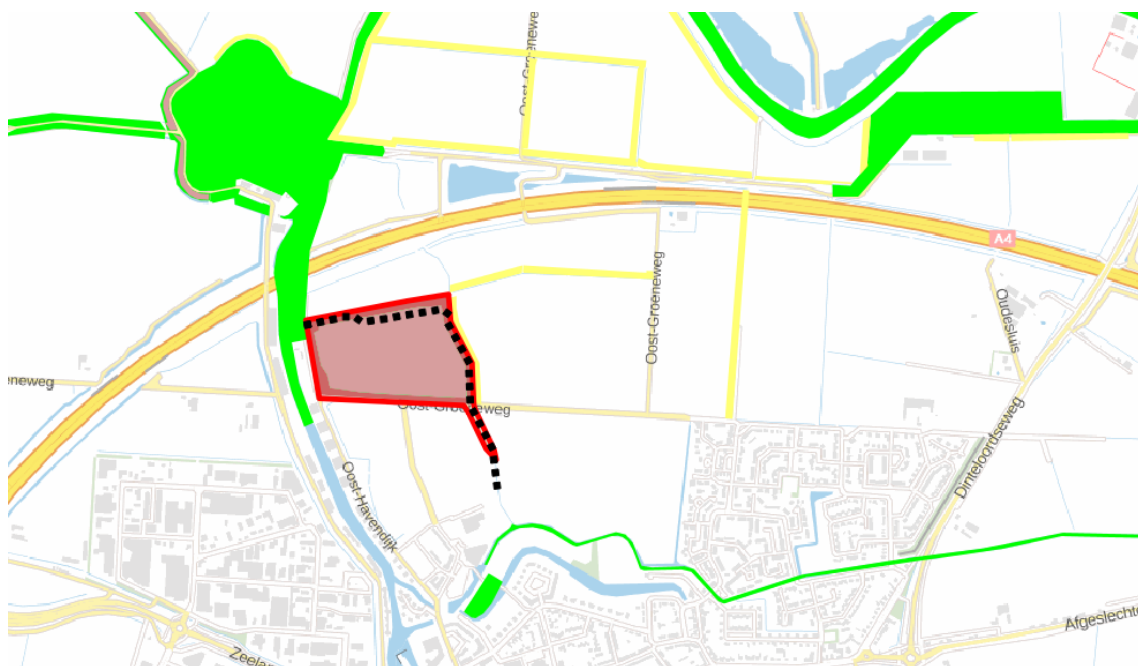
Er zijn geen gebouwen in het plangebied aanwezig.

4.2 Afstand tot beschermde gebieden

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Krammer Volkerak, nr 114'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 4 km van het plangebied.

Beschermde Natuurmonumenten zijn niet aanwezig binnen een straal van 5 km van het plangebied.

Het plangebied wordt omgeven door en ligt in het NNN, zie Figuur 2.

Figuur 2 Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven en de projectie van het wandelpad in zwarte stippellijn, te midden van diverse onderdelen uit het Natuurnetwerk Nederland. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016.

5. Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ontwikkeling valt wordt in dit hoofdstuk een beoordeling gemaakt van soorten uit Tabel 2 (zwaar beschermd) en Tabel 3 (strikt beschermd) van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit Tabel 1 (licht beschermd) geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

Op grond van de voedselrijke omstandigheden ter plekke worden geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten verwacht. Ook werden tijdens het veldbezoek geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten aangetroffen.

Uit de NDFF is naar voren gekomen dat er in 2011 zo'n 50 stuks Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*) zijn waargenomen. De brede wespenorchis is beschermd in de Flora- en faunawet onder tabel 1.

Tevens is uit de NDFF naar voren gekomen dat er in 2011 een tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) aangetroffen is in het gebied. De tongvaren is beschermd volgens tabel 2 van de Flora- en faunawet.

Beide deze soorten, zowel de brede wespenorchis als de tongvaren, zijn aangetroffen aan de zuidzijde van de bezinkputten. Dit is buiten het huidige plangebied en invloedzone van de aanleg van het wandelpad.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen)

De verspreidingsgebieden van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) liggen buiten het plangebied (respectievelijk langs de oostgrens, in Twente en in Zeeuws-Vlaanderen) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie. Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen beschermde muizensoorten voorkomen.

5.2.2 Knaagdieren

Het plangebied ligt buiten de bekende verspreiding van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Tijdens het veldbezoek werden bovendien geen nesten van de eekhoorn aangetroffen. Tevens werden er geen knaagsporen waargenomen. De kans is derhalve redelijkerwijs uitgesloten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

In het plangebied werden voorts geen sporen van de bever (*Castor fiber*) aangetroffen. De bever heeft een voorkeur voor waterrijke gebieden, direct grenzend aan bomen of bos langs de oevers,

waaraan het plangebied voldoet. Hoewel de bever bekend is uit de omgeving, is door het ontbreken van sporen van de bever, redelijkerwijs uit te sluiten dat de bever een verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied heeft.

5.2.3 Marterachtigen

Er zijn geen gebouwen in het plangebied aanwezig, en geen bomen met grote holtes in de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep (realisatie en gebruik van onverhard wandelpad)

Het is dan ook redelijkerwijs uitgesloten dat in het plangebied een vaste rust- en verblijfplaats voor steenmarter (*Martes foina*) of boommarter (*Martes martes*) aanwezig is.

In het plangebied werden voorts geen sporen van de otter (*Lutra lutra*) aangetroffen. De otter heeft een voorkeur voor schone wateren, omgeven door een rijke oeervervegetatie en structuurrijke aangrenzende gebieden. Vanwege het ontbreken hiervan heeft de otter dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

Het plangebied ligt op enkele kilometers buiten een bekend verspreidingsgebied van de das (*Meles meles*). In het plangebied werden geen sporen van de das aangetroffen. De das heeft dan ook redelijkerwijs geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

5.2.4 Grote zoogdieren

In het plangebied is het voorkomen van de vos (*Vulpes vulpes*) en het ree (*Capreolus capreolus*) te verwachten. In de invloedssfeer van de ingreep zijn echter tijdens het veldbezoek geen aanwijzingen van vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële gebiedsfuncties waargenomen.

5.2.5 Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de omvang en ligging ten opzichte van de bebouwing van Steenberg, is niet uit te sluiten dat het een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen zijn aanwezig in de vorm van de randen van het gebied en de populierenlaan in het zuidoosten van het plangebied. Daarmee kunnen tevens vliegroutes van vleermuizen niet worden uitgesloten.

Door het ontbreken van bruikbare holtes in bomen binnen de invloedssfeer van de ingreep (realisatie en gebruik onverhard wandelpad) en afwezigheid van gebouwen in het plangebied, worden verblijfplaatsen in het plangebied niet verwacht.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en baardvleermuis (*Myotis mystacinus*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foeragegebied
gewone dwergvleermuis					X	X
ruige dwergvleermuis					X	X
kleine dwergvleermuis					X	X
rosse vleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis					X	X
baardvleermuis					X	X

5.3 Vogels

Vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen (categorie 1-4) zijn mogelijk binnen het plangebied aanwezig. Te verwachten jaarrond beschermde nesten kunnen van vogelsoorten zijn die in natte struweel bossen broeden, zoals boomvalk (*Falco subbuteo*), ransuil (*Asio otus*) en havik (*Accipiter gentilis*).

Van de vogels uit categorie 5 kunnen worden verwacht: ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), blauwe reiger (*Ardea cinerea*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*).

Hiernaast kunnen zangvogels die in struweel en bosschages broeden (zoals merel (*Turdus merula*), heggenmus (*Prunella modularis*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*)) binnen het plangebied aanwezig zijn.

Tijdens het veldbezoek bleek dat er een nest van havik bekend is uit het plangebied (mondelijke mededeling medewerker Brabants Landschap). Er is geen horst, nest van omvang of sporen daarvan waargenomen in de invloedssfeer (50 meter vanaf projectie wandelpad) waargenomen.

Tevens is bekend (mondelijke mededeling medewerker Brabants Landschap) dat er een kolonie blauwe reigers in het plangebied aanwezig is. Dit is bevestigd tijdens het veldbezoek. Uit de gegevens uit de NDFF is het aantal nesten in maart 2015 is vastgesteld op 13 stuks.

Tijdens het veldbezoek zijn spreeuw, grote bonte specht en koolmees broedindicatief waargenomen.

5.4 Vissen

In het plangebied is water aanwezig. Het plangebied is geschikt voor de voortplanting vissen. Zwaarder beschermde soorten als bittervoorn en grote modderkruiper worden niet verwacht op basis van ontbreken van geschikt biotoop. Daarnaast wordt niet verwacht dat de ingreep een effect gaat voortbrengen op het aanwezige water.

5.5 Amfibieën en reptielen

In het plangebied is water aanwezig, daarnaast is het struweelbos in het plangebied vochtig. Het plangebied is dan ook geschikt voor het voorkomen en de voortplanting van amfibieën. Echter, de verwachte soorten zijn gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), groene kikker complex (geen poelkikker) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Ook in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater voor zwaarder of strikt beschermde amfibieën aanwezig. De aanwezigheid van overwinterende zwaarder of strikt beschermde amfibieën in het plangebied kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten. Er zijn wel waarnemingen van de zwaarder beschermde rugstreeppad bekend uit de regio.

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van muurhagedis (*Lacerta muralis*) en ringslang (*Natrix natrix*). Op grond van het ontbreken van voor overige reptielen geschikte ecotopen in het plangebied (zoals schrale vegetatie met voldoende rustige, zonnige plekken) kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders. Het voorkomen van zwaar of strikt beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, schoon water, veensloten, vennen) in het plangebied kan het voorkomen van zwaar of strikt beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

6. Ingreep

Brabants Landschap is voornemens om in samenwerking met de gemeente Steenbergen een wandelpad aan te leggen in het plangebied. Het wandelpad wordt niet verhard en er wordt geen verlichting aangebracht. Ingrepen die in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Rooien struweel en enkele bomen, snoeien van laaghangende takken en dood hout langs het pad.
- Vrijgekomen takkenhout wordt benut om houtrillen te maken, waardoor een natuurlijke afscheiding tussen het pad en het overige deel van het gebied ontstaat.
- Met licht grondverzet wordt een pad verduidelijkt of beter toegankelijk gemaakt. Het grondverzet wordt benut om lokale laagtes in het landschap te accentueren.

Het pad wordt vooral aangegeven door regelmatig maaien.

In het onderzoeksgebied is ook een rij populieren opgenomen, in het zuidoosten van het plangebied. De bestemming van deze bomenrij is nog onbekend, en derhalve op verzoek meegenomen in het onderzoeksgebied. De bomen zijn in eigendom en beheer van de gemeente Steenbergen.

7. Beschermd gebied

Uit paragraaf 4.2 is gebleken dat het plangebied gelegen is in het Natuurnetwerk Nederland. Hierdoor is het toetsingskader EHS van toepassing.

Uit het besluit november 2015 blijkt dat het een onderdeel is van 'bestaande natuur' uit het provinciale Natuurnetwerk Brabant. Het is nader beschreven als beheertype N05.01 Moeras en N04.02 Zoete Plas.

De verwachting is dat er geen negatief effect door de ingreep optreedt voor de waterhuishouding of het grootschalige dynamische beheertype van het gebied. Daarmee is de verwachting dat de ingreep geen negatief effect heeft op de kernwaarden van deze beheertypes binnen het Natuurnetwerk Brabant.

De populieren rij in het zuidoosten van het plangebied, maakt onderdeel uit van 'nieuwe natuur' in het provinciale Natuurnetwerk Brabant. Het is een klein deel van een grotere nog te ontwikkelen ecologische verbindingszone. Ondanks dat de populierenrij geen onderdeel uitmaakt van de onderhavige ingreep, wordt deze wel meegenomen in het onderzoek op verzoek van de opdrachtgever. De resultaten van dit onderzoek kunnen uiteraard wel worden meegenomen in het afwegingskader ten grondslag van de toekomstige verbindingszone.

Deze toekomstige ecologische verbindingszone loopt tevens, buiten de grenzen van het huidige plangebied, rond de Bezinkputten. De onderhavige rapportage heeft geen betrekking op de eventuele ingreep die hiermee gepaard gaat.

De Bezinkputten zijn tevens vermeld als 'niet subsidiabel' in het Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB). Hierin is het ondergebracht als verwerving/functieverandering/inrichting.

Zie : <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/> voor nadere toelichting.

8. Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn. Ook geeft de toetsing aan of aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is vereist.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

8.1 Zoogdieren

8.1.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen), knaagdieren en roofdieren

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van zwaar of strikt beschermde soorten uit deze soortgroepen redelijkerwijs uitgesloten kan worden. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep houdt voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding van de Flora- en faunawet in.

8.1.2 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen.

Gezien er in de invloedssfeer van de ingreep geen bomen met potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn, maar het plangebied wel een functie kan hebben als voedselbron voor lokale vleermuizen, kan de ingreep effect hebben op deze functie.

In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis					Red	Red
ruige dwergvleermuis					Red	Red
kleine dwergvleermuis					Red	Red
rosse vleermuis					Red	Green
laatvlieger					Green	Green
gewone grootoorvleermuis					Red	Red
watervleermuis					Red	Green
baardvleermuis					Red	Red
	Green					Geen negatief effect te verwachten
	Red					Negatief effect niet uitgesloten

8.2 Vogels

In de invloedssfeer van de ingreep binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen waargenomen. Wel is bekend dat er een havik nest en een kolonie blauwe reigers aanwezig is in het plangebied. Voor beide wordt, gezien de lokale omvang en aard van de ingreep, geen negatief effect verwacht. Bij het veldbezoek zijn de soorten spreeuw, grote bonte specht, koolmees en blauwe reiger waargenomen met broed indicerend gedrag.

Voor te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieven voor handen.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten uit met name struweel en bos. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet.

8.3 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen grondgebonden zoogdieren, vissen, amfibieën, reptielen, libellen, dagvlinders en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Voor de soortgroep vaatplanten is gebleken dat deze in de invloedssfeer van de ingreep geen zwaarder beschermde voorkomen hebben.

Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soorten.

8.4 Gebiedsbescherming

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Krammer Volkerak, nr 114'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 4 km van het plangebied.

Door het tussenliggende gebied zijn negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten. De ingreep draagt niet bij aan verrijkende effecten, zoals stikstofdepositie of verdroging.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Beschermden Natuurmonumenten aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project dan ook niet nodig.

De ingreep vindt plaats binnen het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur van toepassing. Verwacht wordt dat de ingreep geen negatieve effecten zal hebben op de kernwaarden van de aanwezige beheertypen uit het provinciale Natuurnetwerk Brabant.

9. Conclusies

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet blijkt dat bij uitvoering van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op:

- vleermuizen,
- vogels.

Op de overige soortgroepen wordt geen negatief effect op beschermde soorten (of functies) verwacht.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen significant negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

9.1 Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden niet verwacht in de invloedssfeer van de ingreep in het plangebied. Enkele soorten vleermuizen hebben mogelijk hun foerageergebied en vliegroute in de invloedssfeer van de ingreep. Daarom is het noodzakelijk aanvullend onderzoek naar het voorkomen van deze functies voor vleermuissoorten in het plangebied te verrichten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol wordt een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie vrijwel zeker in behandeling genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoeksinspanning voortkomend uit de Flora- en faunawet. Aanvullend vleermuisonderzoek houdt in dat er twee bezoeken in periode 15 mei t/m 15 september (tussen zonsondergang en zonsopkomst, waarvan één bezoek in de kraamperiode) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een *heterodyne* batdetector met *time expansion* uitgevoerd worden.

Voorgesteld wordt twee bezoeken van drie uur uit te voeren in het gebied.

9.2 Vogels

Er zijn waarnemingen in het plangebied bekend van vogels uit categorie 1-5. Onder de huidige voorgenomen ingreep en de inrichting ervan, worden geen negatieve effecten op deze soorten verwacht.

Voor zowel de soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, als de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 februari tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Mocht er onverwacht toch een groot nest of horst aanwezig blijken als het blad van de bomen is, dient dit nest gespaard te blijven en overleg met een ter zake deskundige plaats te vinden.

Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

9.3 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Flora- en faunawet wordt verhinderd, mits tijdig aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd naar vleermuizen en rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels. Afhankelijk van de resultaten van dit aanvullende onderzoek kan een aanvraag van een ontheffing en het opstellen en uitvoeren van een mitigatieplan noodzakelijk zijn.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn in dit geval niet aan de orde.

De conclusies van deze quickscan zijn geldig tot inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming, vermoedelijk op 1-1-2017.

10. Bronnen

10.1 Literatuur

2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.
2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.
- Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (06-04-2014)].
- , 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*.

10.2 Websites

- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol
- www.NDFF.nl
- www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil
- <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 3. Foto van de kade rond de bietenpulp-bezink bakken, de plek waar een deel van het wandelpad over geprojecteerd is. Er staan dunne bomen langs de kade, op de taluds en wat struweel en kruiden als grote brandnetel op de kade.

Figuur 4. Een deel van het wandelpad is in de bezinkputten geprojecteerd. In de putten is vochtig struweelbos aanwezig met veel wilgen en manshoge brandnetels en bramen.

Figuur 5. In de invloedssfeer van de ingreep is één stam met holtes gevonden. Deze bleek meerdere openingen en een matige waterdichtheid te hebben. Er bleek bij nadere inspectie een koolmeesnest met vijf eieren in te zitten. De holte is geschikt bevonden voor vleermuizen.

Figuur 6. De populierenlaan kan ook dienst doen als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Derhalve wordt geadviseerd nader onderzoek naar functionaliteit voor vleermuizen te laten plaatsvinden.

Bijlage 2. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de categorie 1 – 4 soorten:

- boomvalk (*Falco subbuteo*)
- buizerd (*Buteo buteo*)
- gierzwaluw (*Apus apus*)
- grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- havik (*Accipiter gentilis*)
- huismus (*Passer domesticus*)
- kerkuil (*Tyto alba*)
- oehoe (*Bubo bubo*)
- ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- ransuil (*Asio otus*)
- roek (*Corvus frugilegus*)
- slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- sperwer (*Accipiter nisus*)
- steenuil (*Athene noctua*)
- wespandief (*Pernis apivorus*)
- zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.